

Wat doet men voor Israel?.

<https://hdl.handle.net/1874/353493>

zee.

9

WAT DOET MEN VOOR ISRAEL?

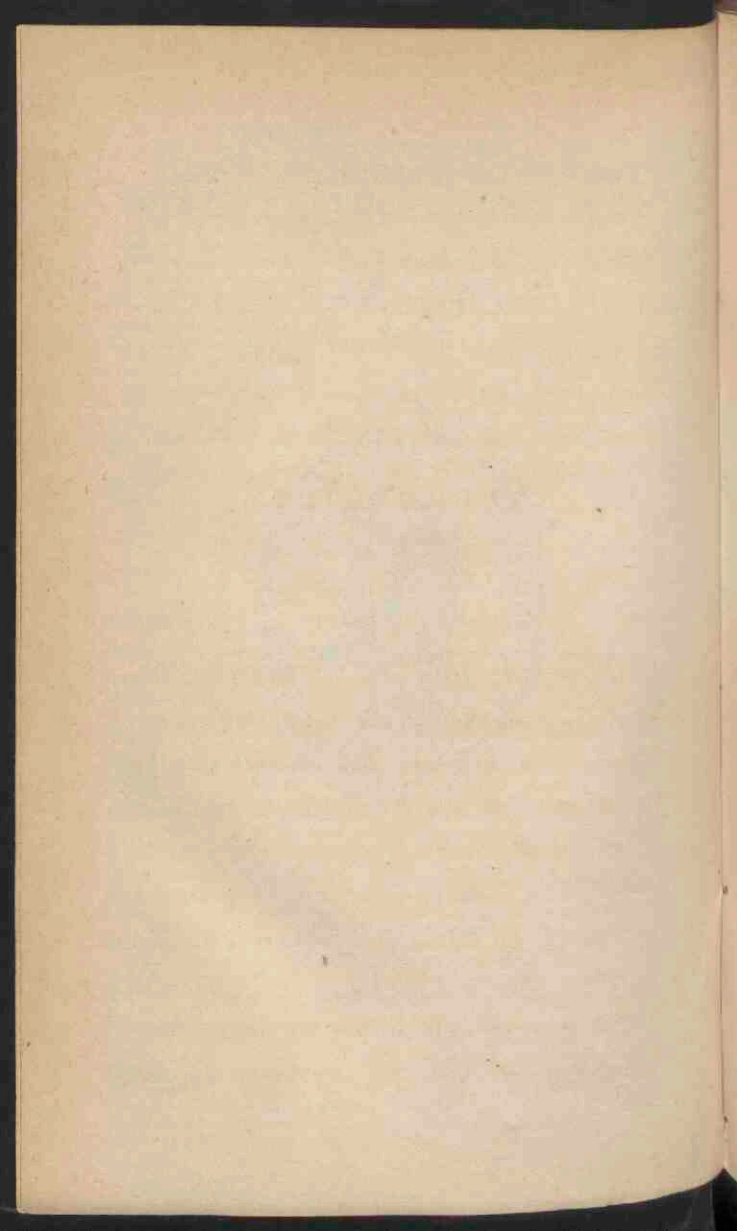
TE ROTTERDAM, BIJ

M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendingenootschap.

1853.

No. LXXVII.

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk: L. DIBBITS, L. MERENS, Predikanten, H. E. VINKE, Th. Dr. en Hoogleeraar te Utrecht, J. MOLL, Jacobz., Predikant te 's Gravenhage, J. BRAVE, Predikant te Amsterdam, R. ADRIANI en J. J. VAN OOSTERZEE Th. Dr.,

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner of door de drukkers dezès onderteekend is.

M. Wijt Stonen

INHOUD.

INLEIDING . . . . . Bladz. 7.

ONZE BETREKKING OP HET JOODSCHE
VOLK . . . . . — 9.

HUNNE TOEBRENGING TOT HET CHRIS-
TENDOM WORDT ALLENGS VOORBE-
REID . . . . . — 15.

*Merkwaardige vorming van eenen
zendeling uit hun midden, den
waardigen JOSEPH WOLF. . . . .* — 16.

*Eenige andere proeven dat God
Zijn volk niet verstooten heeft.* Bladz. 30.

HUNNE BEKEERING, NAAR GODS BE-
LOFTEN, ZEKER TE VERWACHTEN. . — 48.

I N L E I D I N G.

„Vrede door het bloed des kruises:” met deze banier gaan wij de wereld door; met haar veroveren wij het rijk der duisternis.

Voornamelijk wenden we ons tot de Heidenen. En kan het iemand bevreemden?

Het is waar, de Christelijke kerk zelve laat nog veel te wenschen over. Ook hier wordt de Hemelsche Vader niet overal regt gekend. Ach! hoe velen verlaten den weg des Evangelies. Hoe vele gedoopten in JESUS Naam veroorloven zich Zijne waarheid te wijzigen, tot dat zij met hunne eigene begrippen en neigingen overeenstemt. Hoe betreurenswaardig is de mengeling van waarheid en dwaling, waarbij de eerste door de laatste omsluijerd wordt. En hoe vele miljoenen worden van de vrije lezing des Bijbels en van de dienst van God in geest en waarheid beroofd. Neen, op verre na is in onze eigene kerk-gemeenschap het ongoddelijke niet vernietigd. Hoe dit ons intusschen niet weêrhouden mag om CHRISTUS daar te verkondigen waar men nog nimmer van Hem hoorde, is reeds uit het voorbeeld der Apostelen blijkbaar. Terwijl wij de inwendige zending niet verwaarloozen, wenschen we vooral van CHRISTUS te getuigen door de geheele wereld.

Het is ook wel waar, dat, behalve de Heidensche volken, anderen onze zorg behoeven zouden. Maar

terwijl het ons ontbreekt aan de magt om alles te doen wat wij wel zouden willen, zijn het die honderden miljoenen vooral, die bijkans de helft van het menschdom uitmaken en in de allerdiepste duisternis gezeten zijn, op wie onze oogen in de eerste plaats gevestigd zijn. Daarom zenden wij onze vredeboden naar *Indië* en *China*, naar *Alvoer* en *Kaffer*, en waar ons den weg gebaad mogt worden, heen; overtuigd, dat geene gelegenheid ongebruikt door ons gelaten mag worden welke de Heer in onze magt stelt, om de boerjen waarin de volken gekneld zijn mede te helpen verbreken, en dat Hij door anderen daarstellen zal wat onze kracht te boven gaat.

Meent echter niet dat wij den Mahomedaan en den Jood vergeten. Hartelijk verheugen we ons over anderer arbeid onder hen. En waar het ons niet vergund wordt onze Evangelieboden tot hen af te zenden, daar kunnen we door ons geloof en door onze liefde in eigen persoon den Heer en Zijn Evangelie aanprijzen aan onze Israelietische landgenooten, en voor geheel Israel, gelijk voor de talrijke schare van *MABOMEDS* volgelingen, bidden.

Inzonderheid zij dit boekske aan de opwekking onzer belangstelling in het heil *der Joden* gewijd. Het behoort, gelijk gij weet, mede tot den inhoud onzer Maandelijksche Gebeden dat we alsdan ook hunner gedenken voor Gods troon. Er bestaat bij ons Genootschap daarenboven eene Commissie, welke den gang des Evangelies onder Israel gadeslaat; en het is op haar verzoek dat wij dit geschrift tot het genoemde oogmerk bestemmen.

ONZE BETREKKING OP HET JOODSCHE VOLK.

Waar is de echte Christen, die niet eene zeer nauwe betrekking op het Israelietische volk gevoelt? Of is het niet het merkwaardigste volk der aarde? Is het dat niet om zijne afkomst? Mogen die kinderen van ABRAHAM, den vriend van God, die hoogst-belangrijke kinderen der belofte, ons onverschillig zijn? Noem hen, daarenboven, vrij het merkwaardigste volk der wereld, om hunne geschiedenis. Waar gij hare gedenkenrollen opent, overal ontmoet gij de proeven eener bijzondere Godsregering hoedanige aan geen ander volk te beurte viel: — wonderbare, ja wonderdadige tusschenkomsten van allerlei aard, in welke de Hemelsche Vader zich aan hen en aan allen die er kennis van

bekomen geopenbaard heeft zoo als nergens elders. Is en blijft Israel niet het middenpunt der volken? Is niet van uit dit Heilige Land het licht uitgegaan over de wereld? Is niet de Heer, zoo veel het vleesch aangaat, uit hen, gesproten? En is hunne geschiedenis, van deze zijde beschouwd, niet eene geheel eenige geschiedenis, uit welke de wereldgeschiedenis eens hare verhevenste ontwikkeling erlangen zal? — Behoeven wij, gezien op hunne bestemming, eindelijk, wel te schroomen hen het merkwaardigste volk te noemen? Wanneer eens hunne toekomst, gelijk zij in de nevelen der Profetie gehuld en zonder sluijer door den Apostel PAULUS aangeduid is, vervuld zal zijn, en Israels toebrengring tot het geloof in den Heer JEZUS voor de geheele wereld een nieuw leven uit den doode wordt, wie zal zich dan niet gelukkig achten met hen in betrekking te staan? Maar wie, die deze toekomst gelooft, staart niet thans reeds met de hoogste belangstelling op dit volk van Gods erve, en vereenigt zich niet gaarne met allen die hen liefhebben in het gebed?

Het is waar, verre schijnt nog die geze-

gende toekomst af te wezen. Nog ligt er bij het lezen hunner Heilige Schriften een deksel op hun aangezicht. Zij verwerpen steeds den Heer en Zijn Evangelie. Hun menschelijk verstand vertrouwen zij als hun licht. Of zij meenen Gode te behagen door hunne Sabbatviering en Feesten en Zijne gunst te verwerven met hunne werken en met hunne gebeden, hoog met alle deze dingen ingenomen als met eene gerechtigheid voor God. Of zij zijn omtrent hogere aangelegenheden geheel onverschillig, bedenkende slechts de dingen die op aarde zijn.

Onschuldig is hunne ballingschap dan ook niet. Wij weten het, zij is het Goddelijke oordeel over hunne verguizing van den Heer en Zijne Afgezanten. (1) Zelfs hunne *diepe* ellende in dezelve was soms eigenschuldig. Nu eens was zij de vrucht van hunne vervolgingszucht jegens Christenen. Dan weder, — en dit was zelfs dikwijls het geval, — was zij het gevolg van hunnen bekenden nationalen trots, die niet bukken wilde onder de wetten der volken, onder wie zij verstrooid waren.

(1) Matth. XXI, 33 enz. Hoofdstuk XXIV.

Maar zullen wij daarom uit de hoogte op hen nederzien? Neen; dat wilt gij immers niet. Wij uit de hoogte op hen zien, die wij het Apostolische woord kennen: »Indien »God de natuurlijke takken niet gespaard »heeft, ziet toe dat Hij ook mogelijk u niet »spare.» (1) Neen; bloede veeleer over hen ons hart en worde onze ijver voor hunne behoudenis te meer opgewekt! — Het waren toch zonen van ABRAHAM, aan wie eenmaal verboden werd hun oude Jeruzalem nog eens weder zoo dicht te naderen, dat zij de oogen naar het gebergte konden slaan, van waar men in het onvergetelijke eertijds des Heeren hulp verwachtte. (2) Het is toch de Heilige Godstad, die door Heiden en Mahomedaan vertreden werd en nog wordt. Het was het aloude *Hebron*, waar vader ABRAHAM eens zoo veel goeds gedaan en genoten heeft, dat vele duizenden zijner nakomelingen tot bange slavernij verkoopen zag en als of zij dieren waren behandelen. Ja, ons hart weent als we hunne geschiedenis doorbladeren. Die arme schepsels, tegen wie een Fransche Aartsbisschop, nadat zij door LODEWIJK, KARELS

(1) Rom. xi, 21.

(2) Psalm cxxi.

zoon, naar zijne gedachten, met te veel goedheid behandeld waren, eene nieuwe woede trachtte te doen ontbranden; — die, naar zijn vermeend regt op hen als op een lijfeigendom der Vorsten, door eenen OTTO I aan de Maagdenburgsche Domheeren ten geschenke gegeven zijnde, bejegend werden gelijk men dat van Domheeren verwachten kon; — die, door eenen FREDERIK II, in de dertiende eeuw, onder den titel van » Keizerlijke Kamerslaven » gehoond en tot de laagste diensten gedoemd werden; — het waren toch allen kinderen van ABRAHAM! Zou onze ijver niet ontgloeijen, als wij de afschuwelijkste misdaden, waaraan zij geheel vreemd waren, op hun hoofd zien te huis gebracht? Hoe groot is het aantal der duizenden, die, onschuldig aan hetgeen men hun aantegg, tot allerlei straffen werden veroordeeld; ja levende verbrand. En nog hebben de vereenigde listen, door Spaansche Aartsbisschoppen, Monniken en Koningen tot hunne uitroeijing gesmeed, alle andere mishandelingen verre overtroffen. Zoo hebben zij, door FERDINAND en ISABELLA, onder den Grootinquisiteur van *Arragon*, den wreeden THOMAS VAN TORQUEMADA,

aan de Inquisitie overgegeven zijnde, ijsse-
lijkheden ondergaan, die de menschelijkheid
weigert te noemen. Kan het mededoogen
daarbij zwijgen? Of roept het niet om ont-
ferming over hen tot God?

Het is waar, dit leed is geleden en in vele
oorden genieten zij eene meer menschelijke
behandeling; ja, zelfs gelijke voorregten met
de volken onder wie zij verstrooid zijn. Maar,
kunnen de tijden niet wederom verkeeren?
Gij maakt toch, hoop ik, geene rekening op
de beschaving der negentiende eeuw? — Of,
indien zij, den Heer toegebracht zijnde, even-
zeer zouden te lijden hebben, zouden zij het
alsdan niet lijden om des Heeren wil en alzoo
dan ook onder het genot van Zijne liefde en
Zijnen troost? — Ook zijn zij immers niet
overal van verdrukkingen verlost. Denkt
slechts aan hun tegenwoordig lot onder de
Turken. — Wat zegt dit alleen, daarenboven,
reeds voor den verstrooiden Israeller, hoe goed
het hem overigens ga, dat hij zijn vaderland —
en dat zulk een vaderland — missen moet,
en voor hen, die er wonen, dat zij niet ge-
nieten kunnen als degenen die in het vaderlijke
erf gezeten zijn? — En, denkt gij er, eindelijk,

met eenigen ernst aan, hoe zij, bij de grootste aardsche zegeningen ook, van onzen eenigen en eeniglijk waren troost in leven en sterven verstoken zijn, — o! dan ziet gij met deernis gewis hen aan en bid vurig om hunne bekeering. Ja, met versnelden gang zoudt gij de dagen wel willen zien naderen, in welke het woord vervuld zal worden: »dat de volheid der Heidenen ingaan en Israel zalig worden zal;” en het is naar uw harte gesproken, als iemand tot u zegt: wel nu rijst misschien de zon reeds aan de kimmen?

HUNNE TOEBRENGING TOT HET CHRISTENDOM
WORDT ALLENGSKENS VOORBEREID.

Neen, God heeft zijn volk niet vergeten. Wij willen u deze en gene bijzonderheden mededeelen, die ten proeve daarvan verstreken kunnen.

En wel allereerst eenige opmerkelijke omstandigheden, die ons het onmiskenbare Godsbestuur te zien geven, in de

Merkwaardige vorming van eenen Zending uit hun midden, den waardigen

JOSEPH WOLF.

Een verhaal, hetwelk van meer dan eene zijde voor ons belangrijk mag gerekend worden, en voor welks waarheid wij kunnen instaan, daar het ontleend is uit zijn eigen, te *London* door hem uitgegeven, *journaal* (1).

In de nabijheid van *Bamberg* in *Beijeren* ligt het kleine dorp *Weilersbach*. Aldaar werd JOSEPH WOLF in het jaar 1796 geboren. Zijn vader was Rabijn aldaar. Niet lang na JOSEPHS geboorte ging hij deze zelfde betrekking te *Halle* bekleeden.

Zijne opvoeding was streng Joodsch. Reeds op zijn vierde jaar was hij in al de Joodsche ceremonies bedreven. Reeds toen hij had geleerd de komst van den Messias als niet verre meer af te beschouwen; en, naar

(1) *Missionary Journal and Memoir of the Rev. JOSEPH WOLF, Missionary to the Jews.* — Written by himself. — Revised and edited by JOHN BAYFORD, Esq. F. S. A. — *London*, sold by JAMES DUVEAU & Co. 1824.

zijne kinderlijke vatbaarheid, lachte hem dit voorregt van het Messiasrijk inzonderheid vriendelijk toe: »dat hij alsdan mede aan den grootsten visch die er bestond, — den Leviathan, — zich vergasten zou.” Dit had zijn vader hem beloofd.

Al wat zijn vader hem zeide — was het niet, in het afgetrokkene beschouwd, iets goeds in het jongste? — geloofde hij. Maar alzoo was een Christen bij hem dan ook een aanbidder van een houten kruis; en dus een afgodendienaar.

Zonder van den inhoud iets te verstaan zeide hij op zijn zesde jaar dagelijks op uit het gebedenboek, dat hij toen zelf in het Hebreuwsch reeds zeer goed las. Op de openbare school, waar hij de Duitsche landtaal leerde, moest hij op bevel zijner ouders altijd weggezonden worden, als de Christelijke leer werd uitgelegd; en de meester voldeed zorgvuldig aan dit bevel. Maar, als God werkt, wie zal dan keeren?

Reeds op zijn zevende jaar hinderde het hem met verachting van JESUS te hooren spreken. En een jaar later werd hem de toespraak onvergetelijk van eenen eenvoudigen maar vromen boer, dien hij dikwijls ontmoette, en

die eens tot hem zeide: » O! lief kind! Gij kent den waren Messias niet. JEZUS CHRISTUS, dien uwe voorvaderen hebben doen kruisigen, was werkelijk de ware Messias. Maar uwe voorouders zagen steeds naar eenig aardsch koningrijk en niet naar eenig hemelsch uit. Daarom bragten zij Hem om het leven, gelijk zij meer Profeten deden. Als gij zonder vooroordeel uwe eigene profetiën zoudt willen lezen, gij werdt overtuigd.» Weinig zal deze geloovige landman met zijne goede vrouw gedacht hebben dat hij daar een zaad uitwierp dat honderdvoudige vruchten dragen zou. Maar, — hoort verder — van dit oogenblik begon hij aan de mogelijkheid te denken dat JEZUS even gelijk de andere Profeten, onschuldig ware gedood. Van meer dan eenen door de vaderen gepleegden Profetenmoord had zijn vader hem ook wel verhaald.

Dagelijks werd JOZEF, op den tijd waarop men het vee melkte, door zijne moeder naar dezen landman afgezonden, ten einde toe te zien dat in de melk niets werd gemengd, dat den Israeliet niet geoorloofd is te gebruiken. Maar weinig kon zij denken, dat daarmede de onvervalschte redelijke melk aan dit nieuw-

geboren kindeke werd toegediend, waardoor het opgewassen is tot een jongeling en vader in CHRISTUS, ja! tot een ongewonen held.

Na velerlei lotverwisseling in zijne jongelingsjaren, die allen leidende waren om hem de Joodsche gebruiken te doen minachten en met het Evangelie bekend te maken, zette hij, ongeacht vervolging, vlugt en honger, dien hij zich dikwijls getroosten moest, zijn voornemen door om Christen te worden; en werd, bij elke nieuwe ontdekking van hemelsche reddende liefde, te nauwer verbonden aan zijnen God.

Door de ontrouw van sommige zoogenaamde Protestanten, verviel hij in handen der Roomschen. Als deze hem toch toevoegden dat de Christelijke godsdienst, volgens den Protestant, de ware natuurlijke godsdienst en niets meer is; maar, dat men, eene openbaring verlangende, Roomsch diende te worden; dan kon dit het ontwaakte hart en verstand van den nu zestienjarigen JOZEF niet bevredigen. En, toen nu een Benedictijner monnik, behalve de Profeten en het Evangelie, de werken van AUGUSTINUS en THOMAS à KEMPIS en die van eened STOLBERG,

SAILER en SCHWARZHUEBER met hem las, was het toen te verwonderen dat hij in de Roomsche kerk werd gedoopt? Ach! ontrouwe Protestansten werken de Roomsche kerk erger dan de Roomschen zelve in de hand.

Weldra echter werd de wezenlijke staat van zaken in de Roomsche kerk hem bekend. Behalve vele andere omstandigheden, die hem met verontwaardiging vervulden, gingen de oogen hem vooral open, toen hij, in een zeker opvoedingsgesticht, een arm Joodsch kind van 6 jaren vond, dat, op last van zekeren Bisschop daar gebragt, onder bittere tranen gedwongen werd, in plaats van den God ABRAHAMS, zoo als het gewoon was, het heeld van MARIA en andere beelden te aanbidden. Dat hebben armen van Roomsche Bisschoppen te wachten. Jood of Christen verschilt hun niet; als zij maar bekeerlingen kunnen maken. In landen, waar zoodanige opvoedinggestichten bestaan, zijn Protestant-sche kinderen in hetzelfde gevaar.

Dit een en ander deed bij hem den wensch ontstaan om zich tot den Graaf STOLBERG, een' Roomsch Katholijken van eenen

anderen geest, te kunnen wenden. Het
 mocht hem gelukken. In hem vond hij een
 man van ware nederigheid en godsvrucht.
 Hij verledigde zich het N. T. met hem te
 lezen. En wel in de oorspronkelijke taal.
 Hij verkondigde hem CHRISTUS. Met groote
 toegenegenheid sprak hij van het lot der
 Joden. Met veel achting liet hij zich over
 LUTHER uit. Ook verfoeide hij alle geloofs-
 vervolging. Daar leerde wolf de Roomsche
 kerk van eene gunstiger zijde kennen. En
 als hij later het Katholijke geloof verdedigde
 dan bedoelde hij het Katholijke geloof in
 den geest van STOLBERG. Later ontdekte hij
 de waarheid van hetgeen ervarenen Protestanten
 hem verzekerden. Volgens hen had Graaf
 STOLBERG zich zijn eigen Katholicisme gemaakt
 verre van dat van *Rome* verschillende; en
 liet men hem dat vrij. Dat doet *Rome*
 meer. Dan is de man van geboorte naar
 de wereld; dan is al wat wetenschappelijk
 is te vreden. Deze vallen dan van *Rome*
 niet af. Ja, hunne eigenliefde vindt zich
 niet weinig gestreeld, dat *Rome* tweederlei
 rigting toelaat: eene voor het dusgenoemde
 gemeen; en eene andere voor menschen van

aanzien en van geleerdheid. Begrijpt gij de listige werking op het zondige beginsel van den hoogmoed?

Ook WOLFS begeerte om te *Rome* zelf te ondervinden wat men hem zeide, maar wat hij moeilijk gelooven kon, gelukte hem. Maar welke ondervinding!

Vooraf evenwel had hij merkwaardige ontmoetingen in *Zwitserland*, Daar vond hij Mevr. KRUDENER en andere protestanten. Deze zag hij met Graaf STOLBERG overeenstemmen. Met ongemeene stichting hoorde hij hen lofzangen aanheffen. Hartelijk vereenigde hij zich met hunne bede om met CHRISTUS vereenigd te worden. Te *Bern* vond hij Roomschen en Protestanten met denzelfden goeden geest beziel. Mogt zoodanige goede gemeenschap nog eens alom geboren worden. Zal misschien de eenheid in de dusgenaamde geloofsleus der 12 Apostelen; en in het aanheffen van een der oudste kerkliederen, het bekende, Te Deum, bij de Hervormde het 3de Evangelische Gezang, en bij vele Protestantsche gemeenten in gebruik, er den weg nog eens toe banen? Een Protestantsch geestelijke bood hem eene kleine uitgave van

den Hebreeuwschen Bijbel aan. Deze was hem, niet alleen als oorspronkelijke Jood, maar ook als Christen, hoewel Roomsch, aangenaam. Als onze Roomsche medechristenen den Bijbel slechts mogten en wilden lezen; — o! door bijbellezing, door belangstellende en biddende bijbellezing, zou de eenheid spoedig getroffen worden. God kan het geven! Wij willen er veel om bidden.

Te *Freijburg* vond hij veel bedroevends. Daar heerschte Egyptische duisternis. Zijn Hebreeuwsche Bijbel, zoo even vermeld, werd hem daar door een Roomsch geestelijke met geweld ontnomen — waarom? als wolf het niet zelf verhaalde zou het bijna ongehoofelijk zijn; — omdat hij gezien had dat hij in eene Protestantsche stad gedrukt was, en omdat, volgens de inzigten van dezen geestelijke, daaruit volgen moest, dat het boek kettersch was. Naderhand werd hem dit verlies door eenen Protestant te *Verny* vergoed.

Te *Milaan* ontmoette hij eenige Roomsche Professoren, die ware aanbidders van CHRISTUS waren. Sterk ontrieden zij hem het gaan naar *Rome*, hem kerkerstraf voorspellende.

Doch hij zette die voorspelling op rekening van zwaarmoedigheid.

De Milaansche hoogleeraren hadden niet te ongunstig over *Rome* geoordeeld.

Vurig wenschende *CHRISTUS* onder de Joden te prediken, werd hij voorgesteld aan den Kardinaal *LITTA*, het toenmalige hoofd van het Collegie tot uitbreiding der Kerk.

De gunst van Paus *PIUS* den zevenden genietende om op kerkelijke kosten onderhouden en onderwezen te worden, was hij ook tot de verplichtingen verbonden die daarbij moeten in acht genomen worden. Weldra ondervond *WOLF* al het moeilijke daarvan. Het gebeurde eens dat een Hoogleeraar in de godgeleerdheid eene zijner lessen dus begon: » Daar het onderzoek der genade een moeilijk punt is, zoo vermaan ik u om in het begin daar niet te veel over te denken, maar alleen het onfeilbaar gezag van den Paus en der Concilien als wet des geloofs aan te nemen. Wij moeten ook de gevoelens van den *H. AUGUSTINUS* niet verder gelooven dan zij overeenkomen met ieder besluit van den Paus; daar toch *PIUS* de vijfde in zijne bulle iedereen uitdrukkelijk verdoemde die geloofde

dat het gezag van AUGUSTINUS in dezen gelijk was met het gezag van den Paus." — WOLF kon niet nalaten op te merken dat men in *Frankrijk* en *Duitschland* het gezag van den Paus zoo hoog niet zet. Het werd hem door den hoogleeraar toegestemd. Maar nu hadt gij de Priesters, die daar tegenwoordig waren, moeten zien en hooren. Allen stonden zij tegen wolf op, en duwden hem toe: »Zoo gij langer te *Rome* blijven wilt, dan moet gij dit gelooven, ongelukkige boosdoener! Geloofst gij niet aan de onfeilbaarheid van den Paus?" Het bleef daar toen nog bij, omdat de Kardinaal hem in zijne bescherming nam, hoewel hem tevens vermanende, om over deze geheele zaak niet te redetwisten voor dat hij zijne studiën zou geeindigd hebben. Naderhand krom intusschen zijne verontwaardiging. Hij hoorde den Paus *God* noemen. Hij hoorde hem heeten: *God op aarde*, omdat, als hij de zonden vergeeft, ze in den hemel vergeven zijn, en, omdat hij, behalve op aarde, magt in het vagevuur en in den hemel heeft. Hij dacht aan PAULUS woord, 2 Thess. II. Hij kon niet zwijgen. Van toen af las hij met klimmende belangstelling wat in den bijbel

geopenbaard is. Hij nam hem mede en las er in onder de voorlezingen van den Professor. Weldra verliet hij dezen geheel en bleef op zijne kamer en bestudeerde den bijbel aldaar. Maar van toen af begon ook zijne vervolging.

Eerst zocht de Kardinaal LITTA, aan wien hij door den Pruisischen Ambassadeur aanbevolen was, hem te verplaatsen. Hij ging in 1818 over in het zendelingshuis van VINCENTIUS DI PAULI, alwaar men minder van schoolsche godgeleerdheid hoort. Daar lazen de kweekelingen waarlijk den bijbel, de kerkelijke geschiedenis en het schoone werkje van THOMAS à KEMPIS: over de navolging van CHRISTUS. Ook vond WOLF hier twee Italiaansche Bisschoppen, die hem, bij hunne hartelijke aanmoediging tot de liefde voor CHRISTUS en zijn Evangelie, telkens aan de eenvoudigheid der Apostelen deden denken. Daar was het dat hij mede in kennis kwam met twee Iersche kweekelingen, die hem den staat van zaken in *Engeland*, en daaronder ook de Kwakers en Methodisten leerden kennen, terwijl zij deze als goede Christenen aanprezen. Nog ontmoette hij er een' tot Christen gedoopten Mohamedaan, die een man van diepe over-

denking en veel in gebeden als verzonken was. Dat dit verblijf voor WOLF eene verademing was, — behoeven we het te zeggen? — Maar ach! zijne blijdschap was van korten duur.

Hij werd weder aan eenen leermeester onderworpen, van wiens onderwijs gij uit dit kleine staaltje oordeelen moogt. Op zijne vraag: »of CHRISTUS voor allen gestorven is?» »ja,” antwoordende, met het bijvoegsel: »omdat de Schrift het zegt en ik deze gelooven moet,” kreeg hij dit verwijt: »de Schrift heeft, zonder de beslissing der kerk, geen gezag, omdat de kerk en de Paus de regters der Schrift zijn.” En toen hij bij eene andere gelegenheid hoorde beweeren, dat de Paus, als hij de ketters verbranden liet, niet tegen het zesde gebod der wet handelde, omdat de herder het regt heeft een wolf te vermoorden, die in de schaapskooi komt; — en, den dwaas naar zijne dwaasheid willende antwoorden, opmerkte: »dat een mensch geen wolf is,” kon hij afdruipeu onder het alles afdoende woord: »zeventien Pausen hebben het gedaan.” De Kardinaal LITTA sprak wel waardiger met hem. Maar ook deze bragt hem toch onder

het oog, dat de hoofddwaling der Protestanten, waaruit alle andere voortkomen, hierin gelegen is: dat wij de H. Schrift aan ieder te lezen geven en van meening zijn, dat ieder haar genoegzaam kan verstaan. Ook Kardinaal LITTA hield niet op hem op het gezag van den Paus in dezen ook te wijzen; en deed dit zoo gemoedelijk, dat hij onzen goeden WOLF nu nog tot weenens toe bewoog.

Maar hij moest ook den Kardinaal LITTA leeren kennen. Men had WOLFS brieven geopend. In dezen had hij zijn geheele hart voor zijne vrienden opengelegd. Men had daardoor zijn vaste voornemen leeren kennen om CHRISTUS te prediken zonder inmengsel van Roomsche overleveringen en dwalingen. En ziet... op zekeren nacht omstreeks 12 ure, wordt hij gearresteerd, en in een postrijtuig met een vermomd soldaat bij hem, buiten Rome gevoerd.

Veel erger had hem, intusschen, nog kunnen treffen, en had hij zich ook werkelijk voorgesteld. Maar God waakte over hem. Hij neigde de harten. En langs eene gansche rei van ontmoetingen en omstandig-

heden, die van Zijne bijzondere zorg over hem getuigden, kwam hij, door die veilige hand geleid, op den 1 Junij 1819, omstreeks zijn 24sten jaar, te *London* aan. Hier werd hij aan ons Protestantsch Engelsch Zendelinggenootschap voor de Joden geplaatst. Van hier is hij, bij herhaling naar *Palestina* uitgezonden. Zóó werd hij door God geroepen en gevormd. Zóó is hij in de erve zijner vaderen een gezegende getuige van *CHRISTUS* en van Zijn kruis geweest.

Als God zoodanige werktuigen roept, zullen wij dan in de zaligheid der Joden geen belang stellen. En onze wolf is het eenige werktuig niet waarvan Hij zich bedient. Wij zullen ook van anderen arbeid hooren. Neen; God heeft Zijn volk niet verstooten, hetwelk Hij te voren gekend heeft. Israël zal ook zalig worden. Zoodra zij den Heer zullen erkennen, zullen de afgebroken takken weder ingeënt worden, op den oorspronkelijken stam, van welken zij door ongeloof aan het Evangelie afgebroken zijn. Eens zal al wat in het oude *Salem* woont een koninklijk Priesterdom zijn. Het zal den ouden Priesterkoning, die *ABRAM*

zegende, overtreffen. Het geloof in den Grooten Hoogepriester onzer belijdenis, die naar MELCHIZEDEK's ordening met koninklijke magt bekleed is, zal er hen toe vormen. Op Zijnen tijd spreekt Hij, en alles werkt mede om ABRAHAMS zonen naar de Godstad te doen zamen vloeijen, waar zij hartetranen plengen zullen op het Heilige Graf. Dan brengen zij Gode en aan het Lam geestelijke offerhanden en hunne aanneming wordt voor de geheele wereld een leven uit den dood. (1)

Eenige andere proeven dat God zijn oude volk niet verstooten heeft.

Gaarne laten wij nog eenige andere proeven van Goddelijke zorg over hen in verschillende oorden volgen.

Of hunne herleeftde letterkunde dienen zal om hen de heerlijke oude Profetische Poëzy van eenen DAVID, JEZAJA, ZACHARIA en anderen, te doen verstaan; of deze hen vatbaar maken zal voor het aanschouwen van de vervulling dezer Godspraken in den

(1) Rom. xi. Gen. xiv. Hebr. v. 1 Petr. ii.

Heer, — wie zal het ons zeggen? Dieper zouden wij daarin treden indien wij voor geleerden schreven. Thans bepalen wij ons bij andere bijzonderheden.

Zorge Gods voor hen in Palestina.

Onder deze en gene opmerkelijke teekenen behoort zeker de zorg die in het Joodsche land zelf voor hen gedragen wordt. De ijver der Protestanten aldaar wordt opgewekt.

Zoo zijn te *Jeruzalem* twee nijverheidsscholen opgericht; het eene door het Engelsche Zendelinggenootschap, het andere door Miss COOPER. Deze doen aldaar ongelooflijk veel goeds.

Even zoo is het gelegen met den arbeid in de tuinen van SALOMO en in de kweekerij van den Engelschen Consul nabij de stad.

Christelijk onderrigt wordt daarbij niet vergeten, en de Jood, die zich met drie centen daags bedeeing uit het armenfonds vergenoegen moet, vindt bij den Christen heul en troost.

Men kan hierover lezen in het verslag der Industriescholen te *Jeruzalem*, hetwelk

aldaar gedrukt en naar *Engeland* gezonden is en waarvan een gedeelte is overgenomen in in het belangrijke weekchrift de *Heraut*, het welk bij de Boekhandelaars KEMINK & ZONN te *Utrecht* gedrukt wordt, n°. 45 van het jaar 1852.

Ziet, als wij daar lezen van Kweeboommen, onder den last van 400 Kweeën zwoegende, die allen grooter dan de grootste engelsche appelen zijn; als wij daar wijngaarden beschreven vinden met 100 trossen, ieder van drie voeten lang, en waarvan elke druif drie en een kwart duim in omvang heeft; — als wij daar gewag gemaakt vinden van kóornvelden met halmen van elf voeten hoog op eenen grond waarvan weinige maanden te voren een gelijke oogst was ingezameld; — rijzen ons dan de Bijbelbeschrijvingen van *Palestina's* druif-trossen en akkers niet voor den geest, en begint het harte ons dan niet van verlangen te branden, dat dit schoone land, zoo vol van zegen, door zijne ware bewoners eens weder bewoond worde als in de dagen van ouds.

Een aangenaam en aanmoedigend verschijnsel is het alzoo, dat de Joden, die

onder Turkschen invloed lijden, het liefderijk oogmerk des Engelschen Zendelingenoofschaps beginnen te waardeeren. Liefde tot hen is de beste aanbeveling des Christendoms onder hen. De mishandelingen, welke den nakomelingen van ABRAHAM in *Turkije* worden aangedaan, werken, onder Goddelijke toelating en zegen, ten goede mede. Uit de *Jewisch Intelligence*, een Engelsch blad dat over de Joden en hunne bekeering schrijft, heeft de bovengenoemde *Heraut*, in een zijner nommers, dit schrijven van den Heer J. B. GOLDIEY uit *Konstantinopel*, den 4 Maart gedagteekend, medegedeeld: »Ik kan niet nalaten te verwijzen op de kwellingen der arme Joden in *Salonika*. Het is geene zeldzaamheid dat hier een Jood gewond of vermoord wordt. Onlangs verschaften de vrienden van eenen vermoorden zich zelve regt en doodden een der moordenaars. Nu werden op last van den Pacha vele Joden gevangen genomen en zoo slecht behandeld dat drie hunner stierven.»

»In hunne bedruktheid gedachten zij aan de Zendingen en verzochten onze hulp.

De schoonzoon van een der voornaamste Joodsche voorgangers schreef ons eenen brief waarin zij ons »volgers der gerechtigheid" en »broeders" noemen."

» Wij deden voor hen wat wij konden."

Van uit zulke kruisgezanten vindt een Evangeliewoord nog wel eens een goede plaats.

Eene bijzonderheid uit Algiers.

Wat moet niet ten goede medewerken als de Hemelsche Vader het wil? Gij weet hoe de Franschen zich met staatkundige bedoelingen van *Algiers* hebben meester gemaakt. Maar de Heer wilde ook daar zijn Evangelie brengen. Het werd aldaar niet alleen onder de Mahomedanen, maar ook onder de Joden bekend. En volgens een schrijven van den Heer weiss uit *Algiers*, in het reeds meer genoemde weekblad opgenomen, geraakte een Rabbijn, onder een uitlegkundig gesprek over Christelijke onderwerpen, zoo in het naauw, dat hij eindelijk zich behielp met het gezag der Talmudisten als boven de Profeten. Maar met welk gevolg? De Joden, die er bij tegen-

woordig waren, werden verontwaardigd over de blindheid en verwaandheid hunner Rabbinen, die menschelijke uitleggingen en daarop gebouwde leeringen durven stellen boven de duidelijke verklaringen van Gods woord.

Eene bijzonderheid uit Hongarije.

Gij weet ook, hoe de Oostenrijksche Regering, omwentelingsgezinde, zich zelf noemde Lichtvrienden met werkelijk in het licht wandelende Protestanten voor als nog verwarrende, de zendingen der vrije Schotsche kerk van hun belangrijk arbeidsveld in *Hongarijē* verdreven heeft. Daardoor werd in 1851 een bevel uitgevaardigd, waardoor alle bijzondere schoolinrigtingen, zonder onderscheid, onder toezigt der Roomschen werden gesteld, en kwam eene school met meer dan 300 Israelietische kinderen in gevaar. Maar nu werd zij, — ja door den nood, — maar onder het Hooge Godsbestuur tot een gezegend oogmerk, — ingelijfd bij die der Hongaarsch-Calvinistische-Hervormde kerk. Op verzoek der Protestantsche kerk verklaarde de Oostenrijksche Regering deze school voor

eene publieke school of seminarie, met al de regten en voorregten aan soortgelijke instellingen in *Hongarijē* verbonden. Een getrouw evangelisch herder en opziener, de heer *SAPHIR*, is thans in deze school met vrucht werkzaam. En zoo leeren nu deze Israëlietische kinderen onzen Heer kennen en worden de Joodsche ouders met Hem bekend. Volgens den *Jewisch Herald*, mede een Engelsch tijdschrift der Joden bekeering vermeldende, zenden de Israëlietische ouders hunne kinderen *gaarne* aldaar ter school en voldoen zij aan de voorwaarde door de Oostenrijksche Regering gesteld, — eene schriftelijke verklaring dat zij hunne kinderen in de Christelijke godsdienst wenschen opgevoed te zien — met gewilligheid.

De vijandschap van spotters ten goede gekeerd.

Hoe kan zelfs der spotteren vijandschap, onder dat Hoog Bestuur, ten goede keeren. Zoo verhaalt de heer *STERN*, in de *Jewisch Intelligence*, aangaande een jongman van een Joodsch collegie, die door zijn vader en

onderscheidene vrienden verzeld, bij hem kwam, met het blijkbaar voornemen, om de waarheden van christus kruis belagchelijk te maken.

De heer STERN begreep dadelijk hunne bedoeling. Hij zeide hun ronduit, dat zij welkom waren, wanneer zij met hem over deze gewigtige dingen spreken wilden; maar alleen dan, wanneer zij het wilden doen, als die rekenschap geven zouden aan God.

Dit gaf aan hun gelaat en houding eene andere wending. Nogtans kostte het hun veel zich te bedwingen. De traktaatjes, die hij hun bij het heengaan gaf namen zij niet dan met weerzin aan.

Maar, wat gebeurt? Eenigen tijd daarna ontmoette de heer STERN dezen jongman met een ander student. Zij verlangden hem te spreken. En nu stelden beiden alle achterhoudenheid ter zijde. Openhartig gaven zij over de meest belangrijke leerstukken van hun geloof twijfelingen te kennen. Zij hadden beiden het N. Testament gelezen. Hun grootste struikelblok was de staat der verne-dering van onzen Messias. Dezen achtten zij geheel onbestaanbaar met de heerlijke eigen-

schappen Hem door MOZES en de Profeten toegeschreven. Nog hadden ook deze Israëlers behoefte aan de kennis dat de CHRISTUS door lijden in heerlijkheid moest ingaan. STERN toonde hun dit overtuigend aan; en hoe al de oude voorzeggingen in Hem vervuld waren geworden. Zeer getroffen en met afgebroken woorden verzekerden zij hem hunne overreding van de waarheid des Christendoms.

Zóó zijn er, ook in Joodsche dwalingen geene hinderpalen, als God den heirweg der behoudenis opent. Als Hij werkt, wie zal keeren?

Eene bijzonderheid uit Syrië.

Gelijk altijd, zoo is ook onder ABRAHAM'S kinderen het woord Gods het zaad der wedergeboorte en de Bijbelverspreiding het voorname middel waarvan wij ons als Gods medearbeiders bedienen. Zoo toch leert de denkende Israëliet zien, dat de zonde, om welke hij nu 18 eeuwen lang in den vreemde omzwerft, verre die der afgoderij nog overtreffen moet, om welke de vaderen immers

slechts met zeventigjarige ballingschap zijn bezocht. Zoo begint hij te gelooven dat de verwerping van den Messias der Christenen en daarmede de verwerping van Gods Zoon die zonde is, welke de Hemelsche Vader krachtiger nog zich aantrekt dan de kinderachtige beeldendienst. *Indien* de Christenen toch de waarheid eens aan hunne zijde hadden, — deze, met den dag des gerigtes voor den geest, zoo magtig aangrijpende gedachte, werkt soms met ongeloofelijke kracht. Langs dezen weg begon menig een de latere geschiedenis naast de Profetien te leggen; — en zelfs in te zien, dat, te gelijk met hunnen tempel en offers en hoogepriester en priester de Mozaische eeredienst en troost ook weggevallen is. Zoo leeren zij Hem waarden, van wien MOZES geschreven heeft. Zoo rijst het boetelied: »Wij dwaalden allen als schapen,» zoo de zegezang: »Hij is ook om onze overtredingen verwond» uit een vernieuwd hart ten hemel.

De Israeliet heeft toch ook een geweten. Een onzer Christen-zendelingen bespeurde veel aandacht onder Joden in *Syrië*, toen hij over het bederf van het menschelijk hart tot hen

sprak en over de onmogelijkheid om met onze eigene gerechtigheid in het oordeel van een regtvaardig en heilig God te bestaan. En zij werden diep bewogen toen hij uitweidde over de genade en wijsheid van God in het geven van den schuldeloozen en vlekkeloozen Middelaar om ons met zich zelven te verzoenen, en daarmede tevens van een offer, kostbaar genoeg om op te wegen tegen de waardigheid van het beleedigde gezag zoowel als tegen de onmetelijke schuld der beleedigers.

Eene bijzonderheid uit Frankrijk.

Volgens den meer genoemden Jewisch Intelligence bleek de kracht der waarheid aan eenen Rabbijn te *Montpellier*, die vroeger twee tegen het Evangelie zeer vijandige artikelen in de *Univers Israélite* (een Joodsch blad) geschreven had. Zich hebbende laten bewegen om alle geschilpunten voor een oogenblik ter zijde te stellen, en nu als in Gods tegenwoordigheid te onderzoeken waarin het wezenlijk verschil tusschen den Jood en den Christen gelegen zij, was

hij zoo bewogen, dat hij verlangde meer daarvan te hooren en bij den prediker die het hem onder de oogen bragt, ter kerke ging. Daar hoorde hij dat de Hemel niet kon gekocht noch verdiend worden; — dat in eigen kracht onmogelijk te volbrengene voornemens daartoe nimmer brengen; — dat de Christen, die zijn zedelijk onvermogen heeft leeren kennen en bij de wet, die hem veroordeelt zich heeft leeren verootmoedigen, met CHRISTUS als zijnen Zaligmaker vereenigd, door Zijne verdiensten zich den Hemel geopend ziet; — dat hij die heerlijke erve naar den rijkdom der Goddelijke genade, geheel om niet deelachtig wordt; — dat hij door de almachtige werking van den Heiligen Geest tot dezen geloovigen ootmoed en tot het jagen naar de gelijkvormigheid aan JESUS beeld gebragt wordt; — en dat hij zijnen arbeid werkt en zijnen strijd strijdt, in plaats van om den Hemel nog te verdienen, om voor die oorden der volmaakt- heid en der onbelemmerde liefde van dag tot dag meer vatbaar en geschikt te worden. Dit een en ander trof hem; dit gaf hem licht. En wie weet tot wat belangrijken

stengel dit mosterdzaadje nu reeds gewassen is.

Ja, nog mogen wij vaak zeggen: »de Heer wrocht mede.» (1). Nog geeft Hij door allerlei lotgevallen en bedeelingen des H. Geestes Goddelijken wasdom. Nog is Hij zijn ware Israël in den geest nabij in moeilijken strijd.

Bijzonderheden uit Zweden.

Hoort nog eens wat de grijze Zendeling MORITZ uit *Gothenburg* in *Zweden* schrijft.

Reeds voor eenige jaren had zich in *Zweden* een Israëliet laten doopen. Lang bewandelde hij zijnen weg als een naamchristen. Hij hield zich te vreden met zijne kerkelijke belijdenis. Hij meende dat er niets meer van hem gevorderd werd dan zijne eerlijkheid en naauwgezetheid in zijn beroep en zijn zedelijk leven in de maatschappij. Dat hij dan nog slechts een onnutte dienstknecht was die nog niet meer gedaan had dan hij schuldig was, en met wat zelfroem en met wat gebrek dit zijn leven

(1) Marcus XVI: 20.

bezoedeld was, daarvan begreep hij niets. Evenmin, dat deze goede dingen bij hem uit liefde tot God en den Heer en uit de liefde tot de broederen en tot allen moesten voortkomen, indien zij den naam van Christelijk zouden kunnen dragen. Vernieuwing van hart en innige vereeniging met den Heer was hem vreemd gebleven. Hij was dan ook nog niet met de ootmoedigheid bekleed, en het kruis van CHRISTUS was hem als aan een zondaar nog niet dierbaar. Maar, ziet! daar wordt hem zijn eerste kind, een knaap van bijzondere geestvermogens en vele uiterlijke gaven, dien hij bijna vergoodde, door den dood ontnomen, en deze beproeving krachtiglijk gezegend aan zijne diep geschokte ziel. Zij werd het middel om hem uit zijnen geestelijken slaap optewekken. Van dien tijd af werd de Heer hem dierbaar en daarna is hij opgewassen in de genade.

Nog een voorbeeld van des Heeren liefdevolle wegen met ABRAHAMS kroost. Dezelfde grijze Heer MORITZ schrijft: »In eenen droevigen gemoedstoestand heb ik den vorigen zomer mijne geestelijke dochter, de jonge Proselietin N., aangetroffen. Mijne troost-

woorden beurden haar veel op; maar het werd den Satan toegelaten haar met vuisten te slaan. Kort daarop schreef ik haar een langen brief, doch eerst op den 1 Januarij dezès jaars ontving ik haar antwoord. Zij schreef:

»Thans is het waarlijk tijd uw lieven brief te beantwoorden. Gij zult wel gedacht hebben, dat ik u niet weder schrijven wilde, en ik kan geene verontschuldiging voor mijn lang stilzwijgen bijbrengen. Om u echter met de ware oorzaak daarvan bekend te maken, zal ik u zeggen dat het er na uw bezoek van l.l. zomer in mijn binnenste inderdaad vreeselijk heeft uitgezien. In plaats van onder al de lagen die de Satan mij legde God tot mijne toevlugt te stellen, zocht ik hulp bij zwakke menschen, waarvan sommigen in een treurigen zieletoestand verkeerden en mijne kwaal nog verergerden. Mijne moeder zond mij naar eene tante, die op het land woonde. Zij, even als mijn oom, deed alles om mij wat op te vrolijken. De natuur was er prachtig. Ik nam veel beweging, genoot eene volmaakte gezondheid, en kon dagelijks de schoonheden der schepping genieten. Toch was alles als

dood voor mij. Mijn hart bleef gevoelloos. Ik was ongelukkig en over mij zelve ontevreden. Hoe kwam het dat mijne lippen stom en mijn hart als een stuk ijs bleven? Helaas, het ongeloof had alle geloof, hoop en liefde in mij gedood. Het ongeloof, — dat des menschen grootste zonde is — had zijn toppunt bereikt. De Satan wierp mij heen en weer. En dit moet hem niet moeilijk zijn gevallen, want ik hing JEZUS niet aan en was niet door geloof en liefde aan Hem verbonden. Zoo ging deze geheele schoone zomer voorbij, tot dat de Heer mij met eene schrikkelijke krankheid bezocht.

Ik werd door eene heete koorts overvallen. Zeven weken lang moest ik het bed houden. Mijne dierbare moeder raadpleegde de beste Doctoren. Onder het schudden van hun hoofd gaven zij te kennen dat zij alles gedaan hadden wat zij konden; dat mijne herstelling alleen van Gods genade afhing. De Heer bragt inderdaad eene gunstige verandering te weeg. De koorts nam langzamerhand af en ik her kreeg mijne krachten.

Terwijl ik zoo niets dan den dood voor oogen zag, begon ik aan het heil mijner ziel

meer ernstig te denken. Het kwam mij in de gedachte dat de Heer mij welligt vroeg van de aarde wilde wegnemen. *Dit* bewoog mij Hem vurig te smeeken dat ik toch dien kostelijken schat vinden mogt, die alleen in staat was mij te redden. Terwijl ik al de krankheid van mijn ligchaam voelde, gevoelde ik mijne geestelijke krankheid nog duizendmaal erger. Op eenen vroegen morgen werd mij de liefde van den Heer JEZUS zoo duidelijk, dat ik in tranen uitbarstte. Toen begreep ik hoe onmetelijk groot de liefde van onzen Heer is, daar Hij, in plaats van mij te verwerpen, zoo als ik verdiend had, integendeel zocht mij zalig te maken. Groot is de Heer in Zijne magt, groot in Zijne gerechtigheid, nog grooter echter in Zijne liefde tot de menschen, welke liefde in de verzoening en verlossing door JEZUS CHRISTUS openbaar geworden is."

Als gij nu zoo van zegen des Evangeliewoords onder ABRAHAMS kinderen hoort, gevoelt gij u dan niet opgewekt, om ijverig mede te werken aan de Bijbelverspreiding, en tot het gebed dat God Zijnen Geest uitstorte over alle Israëlietisch vleesch? Ja! als wij, aan hunne

voorspelde ballingschap, — en wel als zullende om de verwerping des Evangelies over hen komen, — de waarheid en goddelijkheid des Christendoms zoo overtuigend zien; — als hunne kastijding ons tot waarschuwing wordt; — als wij ons voor oogen stellen, hoe zij de stam zijn op welke wij slechts zijn ingeënt en hoe de natuurlijke takken ook weder met den boom vereenigd zullen worden; (1) — dan gevoelen wij, dunkt mij, zoo levendig onze verpligting jegens hen. — En hoe zalig is het gebed voor hen! Hoe vervult het met belangstelling in den Heer zelv', wiens kroone zij ook eens zijn zullen, en in het Godsrijk dat door hunne aanstaande toebrenging met kracht komen zal. Zigtbaar wekt de Heer een nieuw volk in het midden der Christelijke kerk. Is het welligt het leger, dat zich opent en in gelederen stelt voor den grooten worstelstrijd, die den veeljarigen vrede en bloei van het Godsrijk op aarde voorafgaan zal? Zal ook Israel dit heirleger versterken? Zal het deelgenoot zijn in dezen strijd? Misschien een levendig deel er in nemen? En is de Heer welligt allerwege bezig het op te eischen

(1) Rom. xi: 24.

tot den strijd? Maar, wie zijn wij, dat wij ons vermeten zouden den sluijer weg te nemen, die voor een deel althans, de Profetiën hunner toekomst bedekt? Doch, hoe dit zij, dit weten we, niet alle Profetiën aangaande het Godsrijk, niet alle voorzeggingen aangaande Israëls toekomst zijn vervuld. Wij bidden alzoo niet op het onzekere. De Heer zal verhooren, — verhooren op Zijnen tijd, — op Zijnen eeniglijk wijzen en goeden tijd.

HUNNE BEKEERING NAAR GODS BELOFTEN
ZEKER TE VERWACHTEN.

Ik zal u niet ophouden met eene breedvoerige uitlegging van Profetiën. Sommigen slechts wil ik u te binnen brengen. En dan moge uw eigen oordeel u zeggen, of men, zonder verzwakking van de aldaar gezegde uitdrukkingen, deze voorzeggingen met de terugkeering uit *Babel* kan rekenen vervuld te zijn.

Reeds hebben wij genoeg aan de verzekering van den Apostel PAULUS, dat het deksel van Israëls harte zal weggenomen

worden, wanneer het tot den Heere bekeerd zal zijn, (1) en aan hetgene hij uitvoeriger daarvan aan de Romeinen geschreven heeft (2).

Maar daarenboven heeft de Heer gezegd dat *Jeruzalem* van de Heidenen vertreden zal worden, tot dat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn (3).

Brengt hiermede eenige Profetiën des Ouden Testaments in verband en merkt op de wijze op welke de Apostel, Rom. xi: 26, 27, eene oude Godspraak verklaart.

Aan schrijver dezès zijn andere verklaringen der te noemen voorzèggingen bekend, en gaarne eerbiedigt hij anderer overtuiging al kan hij haar niet toestemmen. Door eene te letterlijke verklaring der voorspellingen hebben de Joodsche Schriftgeleerden den Heer eenmaal gekruizigd; maar door eene te weinig letterlijke uitlegging dier gewijde oorkonden blijven zij Hem nog verwèrpen. Eene voorname stem komt hier zeker toe aan de geschiedenis.

Beziet van deze zijde meer dan eene Profetie.

(1) 2 Cor. iii: 16. (2) Rom. xi. (3) Luc. xxi: 24^b.

Kunt gij, Jes. XLIX lezende, den Profeet van eene grootspraak die alle perken overschrijden zou, vrijpleiten, indien men bij den afgezant, die vs. 6-9 het licht der heidenen genoemd wordt, niet aan den Messias zou mogen denken? Verklaart de Profeet zich zelf niet als gij Hoofdst. XLII: 1-9 vergelijkt? Maar indien wij dan aan den Heer moeten denken en de geschiedenis raadplegen, is dan vers 17 en volgende verzen van Hoofdst. XLIX niet nog onvervuld? En rust het dan op eenen zoo wankelenden grond wanneer we daar eene blijde toekomst voor Israel meenen te lezen? eenen tijd, waarin koningen en vorstinnen het zich tot eere rekenen zullen met Israel in gemeenschap te zijn en met de liefderijkste zorg hunnen togt naar hun gezegend vaderland te bevorderen!

Waar kan ons de geschiedenis aanwijzen wat Jes. LIV: 9 en volgg. beloofd is? Een tijd, in welken Jehova nimmer meer op hen zal behoeven te toornen; en dat bevestigd met eenen eed, gelijk eens aan NOACH, toen hij uit de arke was gegaan. Een tijd alzoo van geloof en liefde, waarin Jehova, zonder Zijn aangezichte ooit weder

voor hen te verbergen, hun Vader en hun God zal zijn. Maar dan moeten die dagen ook nog aanlichten, die hier worden toegezegd, dat de Heere de fondamenten der nieuwe Godstad als in de schoonste en duurzaamste ertsstof leggen en hare grondslagen van saffier en hare rondeelen en poorten van jaspis en robijn en alles aan haar van kostelijk gesteente maken zal, en dat allen, die haar bouwen, van den Heer geleerd en groot de vrede harer kinderen zijn zal; — de tijd dat zij door gerechtigheid bevestigd zal worden en voor altijd in des HEEREN bescherming veilig zal zijn.

Evenmin schijnt Jes. lx nog vervuld te wezen. Ziet inzonderheid vs. 15 en vervolgens. Die dagen, waarin de HEERE Jeruzalem stelt ten eeuwigen luister, tot de vreugde van alle volgende geslachten; — waarin er de rijkdommen weêr zijn als in de dagen van SALOMO; — waarin haren rouwtijd voor altijd voleindigd zal wezen; — en wat gij daar meer leest. Of wanneer zijn ze nog aangelicht? Hetzelfde zou men op Jes. lxx—lxxvi, Ezechiël xxxvii—xxxix en meer andere Godspraken kunnen toepassen.

Inzonderheid vallen hier drie Hoofdstukken van ZACHARIA in het oog. Behalve anderen bedoel ik Hoofdst. XII, XIII en XIV. Wanneer is het na ZACHARIA'S tijden den volke ooit op nederlaag en verplettering te staan gekomen, als zij zich opmaakten tegen de Heilige Stad? Hoofdst. XII: 1-6. Misschien in de Makkabeeuwsche tijden? Maar toen was immers DAVIDS luister ondergegaan; en ziet eens wat vs. 8 wordt beloofd. Neen, in de hier bedoelde tijden zal DAVIDS huis weêr gelijk eene Godheid, gelijk de Engel des HEEREN voor hun aangezichte zijn. — En wanneer is de Geest der genade en der gebeden zoo over Israël uitgestort, dat zij den diepsten rouw bedrijven over Dengene Dien zij doorstoken hebben? (vs. 10 en 11). Wie is Die doorgestokene anders dan de Heer? Ziet het immers Joh. XIX: 37 en Openb. I: 7. En wanneer heeft Israel zich over de verwerping van den Heer en Zijn Evangelie verootmoedigd? Ligt niet de gouden tijd hunner schuldvergiffenis en heiliging nog in de toekomst verborgen? Wanneer niet alleen geen afgodsdienst — deze is reeds na de Babilonische ballingschap door hen

verlaten — maar ook geen leugenleeraar of valsche Profeet onder hen geduld zal worden, Hoofdst. xiii: 1-6. Wanneer zij zullen inzien dat de door hunne overheid geslagen Herder Gods Medgezel was, vs. 7, Matth. xxvi: 31 en 64. In de nog aanstaande dagen zal deze Profetentaal zeker eerst in al hare kracht verstaan worden. Maar dit neemt niet weg dat we in deze toekomst ons thans reeds verlustigen en door haar ons laten aanmoedigen tot het gebed.

Evenzoo is het met ZACHARIA'S XIV^{de} Hoofdst. gelegen. We willen er ons niet in verdiepen. Maar dit zien we: — te vergeefs wordt de vervulling ook van deze dingen in de geschiedenis gezocht. Dit zien we: — zij zullen vergezeld gaan van de ontzagchelijkste gebeurtenissen. En het zal — zie vers 7 — een zonderlinge tijd zijn: — een eenige dag den Heeren bekend. Het zal wezen als bij den avond wanneer men den nacht te gemoet ziet; — maar toch zal het geen nacht worden. Neen, als men niets dan nachtelijke duisternis tegenziet, na een tijd die dag *scheen*, maar toch geen dag *was*, dan zal het licht worden, — op het onverwachtst! Dan levende wateren

uit Jeruzalem naar het oosten en naar het westen! Dan de HEERE Koning over de gansche aarde! Dan de HEERE één, en zijn Naam één! —

Verheug u o dochter Zions; en juicht in uwen Heiland o alle volken der aarde!

Ja! Zijn verbond staat eeuwig vast,
Zoo staat geen berg, geen rots;
En toeft Hij al, Hij kent Zijn tijd,
Hij komt, Hij komt gewis.

Evang. Gez. der Herv. 13: 7.
